

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2023

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. 900 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету:

ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗОРЯ СВІТЛАНА - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

РИЛЄВ СЕРГІЙ - к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

© Автори, 2023

© Кафедра обліку і оподаткування, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ - УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

 Вінницький Західноукраїнського національного університету	 Миколаївський національний університет Сухомлинського	 Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
 Донбаська державна машинобудівна академія	 Національний університет «Львівська політехніка»	 Національний транспортний університет
 Національний університет «Запорізька політехніка»	 Одеський державний університет внутрішніх справ	 Державний біотехнологічний університет
 Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»	 Одеський національний економічний університет	 Український державний університет залізничного транспорту
 Національна академія Національної гвардії України	 Поліський національний університет	 Харківський національний університет радіоелектроніки
 Приазовський державний технічний університет	 Полтавський державний аграрний університет	 Уманський національний університет садівництва
 Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»	 Міжнародний університет бізнесу і права	 Хмельницький національний університет
 Львівський національний університет імені Івана Франка	 Сумський аграрний університет	 Dniprovsky lyceum №97
 Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка	 Східноукраїнський національний університет Володимира Даля	 Херсонський державний аграрно-економічний університет
 Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	 Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного	 ВСП «Вовчанський фаховий коледж Державного біотехнологічного університету»
 ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України	 Прикарпатський інститут імені Михайла Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП»	 Лозівська філія Харківського автомобільно-дорожнього фахового коледжу
 БО «БЛАГО ЛАЙФ»	 Львівський торговельно-економічний університет	 Маріупольський державний університет
 ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»	 Львівський національний університет природокористування	 Миколаївський національний аграрний університет
 Волинський національний університет імені Лесі Українки	 Національний університет харчових технологій	 Український державний університет науки і технологій
 Чорноморський національний університет ім. Петра Могили	 Університет митної справи та фінансів	 Хмельницький кооператив-ний торговельно-економічний інститут
 ВСП «Могилів-Подільський технолого-економічний фаховий коледж ВНАУ»	 Харківський автомобільно-дорожній фаховий коледж Лозівська філія	 Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
 Державний податковий університет	 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	 Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
 Державний торговельно-економічний університет	 Київський електромеханічний коледж	 Українська інженерно-педагогічна академія
 Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	 Дніпровський державний аграрно-економічний університет	 Запорізький національний університет
 Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	 Відокремлений підрозділ НУБІП «Ніжинський агротехнічний інститут»	 Луцький національний технічний університет
 Narodowy Uniwersytet Lotniczy	 Akademię Kujawsko-Pomorską	 Економіко-гуманітарний університет

Шановні учасники конференції ☀️

Життя не дає на жаль гарантій, але дає щодня можливості, і це дуже чудово. 🇺🇦
Тримайтеся подалі від негативних думок і наповнюйте серце позитивом.

Перемога обов'язково буде за нами 💙💛
Бережіть себе, не ігноруйте сирени, проходите в укриття. Наші з Вами життя впливають на нашу перемогу. Нехай у ворога не виходить забирати їх! 🌻

Велика повага і вдячність всім, хто долучився до оборони нашої України! Це - організовані і терплячі, стійкі і нестримні, бажаючі відстоювати своє, не шкодуючи власних сил і здоров'я - патріоти нашої країни! Перемоги всім нам!

Любимо Україну ❤️ **Її традиції, культуру і фольклор** 🎸 **Дух, що живе у стібках вишиванки** 🌈 **У мові, у слові, у піснях...** 🙏🎵

Щиро дякуємо всім Вам за участь у нашій конференції!

Наша боротьба триває, наша віра в краще непохитна! 🇺🇦

З повагою Організаційний комітет!!

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

Втрати від війни, проблеми виживання бізнесу в контексті економічного, екологічного та соціального виміру, бухгалтерські рішення, новаторські управлінські ідеї – всі ці питання об'єднали науковців України, що долучилися до VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін».

Захід, організований кафедрою обліку і оподаткування, відбувся 26 жовтня 2023 року за такими тематичними напрямками:

1. Економіка та управління підприємствами на мікро- та макрорівнях.
2. Соціальна економіка й економічна політика держави.
3. Облік, аналіз і контроль в умовах глобальних змін.
4. Фінанси, банківська справа та податкова політика держави.
5. Сучасний маркетинг: стан і перспективи розвитку.
6. Менеджмент і бізнес-адміністрування.
7. Менеджмент і публічне управління: проблеми та перспективи.
8. Туризм і готельно-ресторанна справа.
9. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців обліково-економічного профілю.

Приємно відзначити, що цього року було надіслано близько 350 тез з п'ятдесяти закладів вищої освіти України. Конференція відбувалася у форматі онлайн. Модераторами зустрічі були завідувачка кафедри обліку і оподаткування професорка Наталія Канцедал, професорка кафедри обліку і оподаткування Ольга Лега та доцент кафедри обліку і оподаткування Роман Ліпський.

З вітальним словом конференцію відкрили перша проректорка Полтавського державного аграрного університету професорка Валентина Аранчій, декан факультету обліку та фінансів к. е. н., доцент Олександр Безкровний, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Вітальні слова наживо та на електронну адресу надійшли від наших колег, серед них:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА БОГДАНІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування;

ПРОКОПИШИН ОКСАНА СТЕПАНІВНА, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування;

БЕЗВЕРХИЙ КОСТЯНТИН ВІКТОРОВИЧ, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), к. е. н., доцент;

ДУБІНІНА МАРИНА ВІКТОРІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету;

СТАМАТ ВІКТОРІЯ МИХАЙЛІВНА, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївського національного аграрного

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

університету;

СЛАВКОВА ОЛЕНА ПАВЛІВНА, д. е. н., професорка, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету;

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ ПЕТРОВИЧ, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ;

РИЛЄЄВ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ;

ПЕРЕРВА ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

ЮРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ, проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії статистики, обліку і аудиту, к. е. н., доцент.

Зауважимо, щороку все більший інтерес до участі у подібних заходах спостерігається з боку зовнішніх стейкхолдерів. У цій номінації дякуємо за участь **ПИЛИПЕНКО НАТАЛІЇ МИКОЛАЇВНІ**, к. наук з держ. упр., начальниці управління обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів Головного управління Державної казначейської служби України в Полтавській області.

У межах роботи конференції було заслухано доповіді таких учасників:

ДОРОФЕЄВ ОЛЕКСАНДР, д. е. н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування ПДАУ, – «Особливості функціонування місцевого самоврядування в умовах воєнного стану»;

ЄГОРОВА ОЛЕНА, к. е. н., доцентка, професорка кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ, – «Проблеми бізнесу Полтавщини 2023: результати емпіричного дослідження»;

ЄРМОЛАСВА МАРИНА, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ, – «Надзвичайні витрати аграрного сектора: актуальні питання обліку та звітності»;

ОНОПРІЄНКО ВЛАДИСЛАВ, магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування ПДАУ, – «Диджиталізовані банківські продукти та управління процесом їх просування» (наукова керівниця – **ДРОБОТЯ ЯНА**, к. е. н., доцентка, доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування ПДАУ);

ФЕРБЕЙ ГАЛИНА, бакалавр 4 курсу спеціальності Облік і оподаткування, ЧТЕІ ДТЕУ, – «Особливості обліку основних засобів в умовах воєнного стану» (науковий керівник – **РИЛЄЄВ СЕРГІЙ**, к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування ЧТЕІ ДТЕУ);

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

ТАТАРЕЦЬ КАРИНА, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування ПДАУ, – «Цифровий облік в Україні: потенціал та підводні камені ефективного впровадження» (науковий керівник – **ЛПСЬКИЙ РОМАН**, к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ЯСКЕВИЧ АННА, студентка 3 курсу НТУ «ХП», – «Комерціалізація інтелектуальної власності на засадах франчайзингу» (науковий керівник – **ПЕРЕРВА ПЕТРО**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

КЛИША ОЛЕКСАНДРА, студентка 2 курсу спеціальності Облік і оподаткування, – «Вплив війни на структуру експортно-імпорتنих операцій України» (наукова керівниця – **ТЮТЮННИК СВІТЛАНА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ВОЛКОВА МАРІЯ, студентка 3 курс спеціальності Міжнародні економічні відносини НТУ ХП, – «Сучасний стан та перспективи розвитку малого інноваційного бізнесу» (науковий керівник – **ПЕРЕРВА ПЕТРО**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «ХП» (м. Харків);

ЧЕБОТАРЬ АЛІНА, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування, тема «Державні видатки на забезпечення обороноздатності України: оцінка динаміки» (наукова керівниця – **ЛЕГА ОЛЬГА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ);

ДЗІНА ДАР'Я, студентка 1 курсу спеціальності Облік і оподаткування ПДАУ, – «Постать княгині Ольги в історії становлення податкової системи в Україні» (наукова керівниця – **ЛЕГА ОЛЬГА**, к. е. н., доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування ПДАУ).

Питання доповідей, винесених на обговорення, викликали жвавий інтерес учасників конференції, свої доповіді спікери супроводжували змістовними презентаціями.

Кафедра обліку і оподаткування висловлює вдячність усім співорганізаторам, учасникам і представникам наукової спільноти, які попри складний для України час, обтяжений війною та її наслідками, знаходять змогу для наукової творчості, публічного обговорення та висвітлення результатів наукової діяльності.

Окрема подяка Збройним силам України за можливість провадити наукову і освітню діяльність на теренах Полтавщини та за її межами. Слава Україні!

ЄВДОКИМОВА НАТАЛІЯ, здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **ГРІДІН ОЛЕКСАНДР**, к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ У КОНКУРЕНТНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Будь-яка зі сторін нашого життя тісно пов'язана з тими чи іншими процесами: життєдіяльності, комунікаційної взаємодії, саморозвитку тощо. Власне, саме життя також можна назвати процесом, який складається з безлічі інших.

Розглянемо більш детально сутність бізнес-процесів.

Бізнес-процес – це будь яка послідовна діяльність в межах якої здійснюються дії для досягнення прибутку чи цілей організації. Інакше кажучи, бізнес-процес – це інструмент для вирішення поставлених задач. Бізнес-процеси є ключовим чинником створення товарів чи послуг, які надає виробник споживачеві, супроводжуючи їх впродовж усього життєвого циклу – від створення та моделювання до зняття з продажу. Можна впевнено казати про те, що товар чи послуга є кінцевим результатом сукупності бізнес-процесів.

Загалом бізнес-процеси умовно поділяють на [5]: основні; допоміжні; супутні; забезпечуючі; управлінські; процеси розвитку тощо.

Основними бізнес-процесами є процеси, які забезпечують виробництво товарів або надання послуг. Вони є основними чинником для досягнення необхідного результату господарської діяльності.

Супутні бізнес-процеси – це процеси, які створюють додаткові функції товару чи послуг.

Допоміжні – це процеси, призначені для життєзабезпечення основних і супутніх процесів та зорієнтовані на підтримку їх специфічних рис.

Бізнес-процеси управління – це процеси, що координують діяльність наведених вище процесів. Вони допомагають у досягненні поставленої мети у чітко зазначених часових, ресурсних, кількісних межах.

Бізнес-процесами розвитку є процеси удосконалення та коригування вже існуючого механізму управління, поліпшення товару та послуг, переосмислення цілей [2-3].

Прикладом бізнес-процесів можна назвати роботу менеджерів з продажу або маркетингового відділу, коли вони просувають товар на ринку. Навіть, підписання заяви про відпустку фахівця є своєрідним бізнес-процесом.

Усі бізнес-процеси взаємопов'язані між собою і є невід'ємними елементами системи будь якої організації. Не можна вважати, що відсутність одного процесу, нічого не змінить. Наприклад, на перший погляд може скластися хибне враження, що робота відділу кадрів жодним чином не впливає на виготовлення товарів організації, але без нього організація припинить своє існування, оскільки відділ кадрів виконує функцію допоміжних бізнес процесів

і забезпечує роботу основних. Бізнес-процеси є життєво необхідними будь-якому підприємству, адже, по-суті, вони є дієвими інструментами та технологіями досягнення цілей. Бізнес-процеси потребують постійного оновлення, оскільки вони є рушійною силою підприємства. Як було вище зазначено бізнес процеси – це інструменти для вирішення задач [1].

З розвитком суспільства розвивається і організація, в якій вона існує, підлаштовуючись під запити споживачів. Для того щоб не втратити зв'язок з клієнтом потрібно постійно розвивати свій товар та послуги, а точніше бізнес-процеси, пов'язані з їх створенням. Для того щоб бізнес-процес був актуальним і доцільним потрібно мати міцний зв'язок між виконавцями керівниками бізнес-процесів. Для оновлення бізнес процесів необхідно проводити тренінги, оновлення та модернізацію технічного оснащення, анкетування тощо. Щоб зрозуміти чи потрібне оновлення, варто поглянути на процес та досягнення цілей, морально-психологічний клімат в організації. Якщо жодних відхилень немає, у такому разі бізнес-процеси знаходяться в нормі [4].

Висновки. Бізнес-процес є невід'ємною частиною будь-якого підприємства, задіяного у тій чи іншій сфері діяльності, організаційно-правової форми та розміру. Бізнес-процеси своєю різноманітністю забезпечують цілісну та безперебійну роботу підприємства на будь-якій стадії життєвого циклу товару чи послуги. Вони є основними факторами та інструментами для отримання необхідного кінцевого результату, а для забезпечення динамічного розвитку підприємства вони мають постійно оновлюватися.

Список використаних джерел:

1. Грідін О.В. Особливості застосування та порівняльна характеристика операційних систем організації виробництва. *Електронне наукове фахове видання Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 6 (33). С. 89-94. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.33-13> URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/33_2021/15.pdf
2. Грідін О.В. Ресурсозберігаючі технології як один з головних напрямів інноваційного розвитку підприємств сільського господарства. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2019. Svazek 5. 3 Vydání. S. 34-38. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_3/07.pdf
3. Грідін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 11-20. URL: http://apie.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/apie_2019_r02_a02.pdf DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-2>
4. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [монографія] / За ред. професора Г.Є. Мазнева. – Харків: Вид-во «Майдан», 2015. – 592 с.
5. Що таке бізнес-процеси і які їхні основні елементи? URL: <https://it-artel.ua/instruction/chto-takoe-byznes-procессу-y-kakye-yh-osnovnye-elementu/> (дата звернення: 19.09.2023).

